



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput IX. De Sapore Persarum rege, quomodo adversus Christianos commotus sit: & de Symeone Persidis Episcopo: deque Vsthazane Eunucho, quomodo Martyrii certamen obierit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

Κεφ. θ.

CAPUT IX.

Περὶ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν κατὰ χριστιανῶν ἐπι-
πέσειν, καὶ ἐπισημαίνει τὴν ἰσχυρὰν παροῦσάν, καὶ περὶ ἡδονῶν
καὶ ἰουδαίου, ὅπως τὸν τε μαρτυρία ἀγῶνα
διείληψεν.

De Sapore Persarum rege, quomodo adversus
Christianos commotus sit: & de Symeone Persi-
dii Episcopo: deque Vsthanene Eunucho, quo-
modo Martyrii certamen obierit.

Επειδὴ τὰ χρόνῳ πλείστοι ἐχρόνοντο, καὶ ἐκ-
κλησιαστικῶν ἡρέξαντο, καὶ ἱερέας καὶ διακόνους
ἔχον, ἐλύπει τὸτο ἔμετρίως τὰς μάγους, αἰ-
τίῳ περσῶν θρησκείαν ὡσπερ πύθλον ἰε-
ρατικῶν, καὶ διαδοχῶν γένος δὲ χριστιανῶν ἐπι-
τροπὸν ἐλύπει δὲ καὶ ἰουδαίους, τρέπον
τὰ φύσιν ὑπὸ βασιλείας πρὸς τὸ δόγμα
τῶν χριστιανῶν ἐκπεπολεμημένους, καὶ
διαλλάξαι πρὸς Σεβάστην τὸν ὅτε βασι-
λεῖα, συμεώνη τὸν ὅτε ἀρχιεπίσκοπον σε-
λευκίας καὶ κησιφώντων, τῶν ἐν περσίδι
βασιλευσῶν πόλεων, ὡς φίλον ὄντα τῶ
καίσαρι ρωμαίων, καὶ τὰ περσῶν πρᾶγμα-
τα τῶ καλαμίνουσι: πᾶσι δὲ ταῖς
διαβολαῖς ὁ Σεβάστης, τὰ μὴν πρῶτα φόβους
ἀμύτρους ἐπέτερε τὰς χριστιανούς, καθότι
τὰς πλείους ἀκημοσύνην ἀσκήν ἐγνώ, καὶ
χαλεποῖς ἀνδράσιν ἐπέτερε τῶ εἰσπρα-
ξῶν ὡς ἐνδεία χρημάτων, καὶ ἀπηνεία
τῶ εἰσπραξῶν βιαζομένων, ὑπεριδὲν
τῶ οὐκείαν θρησκείαν τῶτο γὰρ αὐτῶ εἰσπρα-
ξῶν μὴ δὲ ταῦτα τὰς ἱερέας καὶ λει-
τεργούς τὰ θεῶ ἀναπειθῶναι ἕξει πρὸς ἐ-
ταί: τὰς δὲ ἐκκλησίας κατὰ σκαφίῳν, καὶ
τὰ κειμήλια δημόσια χρεῶσαι, καὶ συμεώ-
νῳ ἀγαθῶν, ὡς προδοτῆν τῆς περσῶν βα-
σιλείας καὶ θρησκείας γεγρημένον: οἱ μὲν
ἔα μάγοι, συλλαμβανόμενων αὐτοῖς τῶν
κελευσῶν, σπυρδῆ τὰς ἀκλήτους οἴκας κα-
τὰ τῶν συμεώνης δὲ συλληφθεῖς, σιδη-
ροδέσμῳ ὡς βασιλεῖα ἤχη ἔλα δὴ
γῆλαι ἀνε ἀγαθός καὶ ἀνδρῶν: ἐπεὶ γὰρ
βασιλευσῶν αὐτῶν εἰσαγαθῶν προσέταξεν ὁ
Σεβάστης, ὅτε ἐδίδσαν, ὅτε προσεκύνησαν ἐφ'
ἄσφοδρα χαλεπῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ τῶ
πὶ δὴ ποτε καὶ ἔπροσεκύνησας, πρῶτον
τῶτο ποιῶν, ὅτι πρῶτον, ἐφ' ὁ συμεώνης, ἔ-
δωκε μῶν ἡγόμην ἐπὶ προδοσίᾳ τῶ ἀληθῆς
θεῶ ὅ μὴ δὲν διαφερόμεν, τὰ νενομισμένα

POSTquam vero successu temporis
numerus eorum accrevit, & per
Ecclesias congregari, sacerdotisque ac
Diaconos habere ceperunt, ea res non
mediocriter offendit animos Magorū,
qui velut gens quaedam sacerdotalis, per
successionem generis, Persarum religio-
nem ab origine administrant. Offendit
etiam Judaeos, qui prae invidia ipsis in-
sita, natura quodammodo hostes sunt
Christianae religionis. Acculantigitur
apud Saporem qui tum temporis in Per-
siae regnabat, Symeonem Archiepiscopum
Seleuciae & Ctesiphontis, quae ur-
bes sunt Persidis nobilissimae, ut qui
amicus esset Imperatori Romanorum,
eique res Persarum indicaret. Quorum
calumniis inductus Sapore, primum
quidem intolerandis tributis oppressit
Christianos, eo quod plerosque ipso-
rum spontaneam paupertatem amplecti
norat. Eorumque exactioni crudeles
viros praefecit, eo consilio ut Christiani
penuria facultatum & exactorum atro-
citate obruti, religionem suam despi-
cerent. Hoc enim illi praecipuum stu-
dium erat. Postea vero sacerdotes ac
ministros Dei, gladio obruncari praee-
cepit: & Ecclesias quidem funditus ever-
ti; earum autem vasa atque instrumen-
ta fisco applicari iussit; Symeonem vero
ad se adduci, quasi proditorem regni
ad religionis Persarum. Et Magi qui-
dem, adjuvantibus eos Judaeis, Eccle-
sias celeriter disturbarunt. Symeones
vero comprehensus & catenis ferreis
vinctis, in conspectum regis adducitur:
ibique virum bonum ac strenuum se
praestitit. Nam cum Sapore eum tor-
mentis afficiendum induci iussisset, nec
extimuit Symeones, nec adoravit. Quo
facto exasperatus rex, his verbis eum
interrogavit: cur impresentiarum non
adorasti, cum id semper antea feceris?
Cui Symeones: Quoniam, inquit, antea
vinctus non adducebar ut verum Deum
negarem ac proderem: idcirco non re-
culabam confectos honores Majestati

Regiæ exhibere. Nunc vero nefas est mihi id facere. Adsum enim certaturus pro pietate & pro Doctrina nostra. Hæc cum dixisset, iussit rex ut Solem adoraret: multa te munera ei largitutum; magnoque in honore eum habiturum esse pollicitus, si obtemperasset. Sin recusaret, te & illum & univrsam Christianorum genus è medio sublaturum minatus est. Cum vero nec minis eum terreret, nec promissis inflecteret: sed forti animo perfaret Symeones, affirmans se nec solem unquam adoraturum, nec religionis suæ proditorem futurum esse; cum Rex in vinculis aliquamdiu detineti iussit, ratus ut verisimile est, fore ut ipsum sui consilii poeniteret. Qui cum in carcerem abduceretur, conspicatus eum Usthazanes senex Eunuchus, nutritor Saporis, & Præpositus domus Regiæ, assurgens eum adoravit; Sedebat enim pro foribus palatii. At Symeones eum contumeliose objurgavit, & ira percitus exclamavit, aversoque vultu eum præterit. Nam cum ille Christianus esset, paulo antea vi coactus Solem adoraverat. Statim igitur Eunuchus flens atque ejulans, eandidam vestem, qua indutus erat, deposuit: atque, ut in luctu, atris vestibus tectus ante Regiam confedit, cum lamentis ac gemitu ista dicens: Væ mihi. Qualem sperare decet erga me fore Deum quem negavi: quando ob hanc causam Symeones olim familiaris meus, ne alloquio quidem me dignatus, sic jam refugit atque averfatus est. Hæc cum audisset Saporis, accitum ad se Usthazanem causam luctus interrogat, & utrum aliqua calamitas in familia ipsius contigisset. Cui respondens Usthazanes: Nulla inquit, ô Rex, calamitas in hac terrenâ familiâ mihi contigit. Utinam pro eo quod mihi accidit, in quasvis alias calamitates incidissem. Melius utique mihi esset. Nunc autem lugeo quod adhuc vivam; & qui dudum mori debueram, adhuc solem video, quem tibi morem gerens, non ex animi mei sententia adorare visus sum. Itaque duplici nomine mortem promerui; tum quod proditor fuerim Christi, tum quod te deceperim. Quæ cum dixisset, per conditorem cœli ac terræ iuravit, se posthac sententiam minime mutaturum. Ob hanc inperatam Eunuchi

απειτην βασιλειαν ἐπλήρησεν ἡν δὲ μοι ἐξέμισ τὸ ποιεῖν ἢ καὶ γὰρ ἀγωνιέμεθα ὑπὲρ τῆς δισεβείας καὶ τῆς ἡμετέρας δόγματι τὰ αὐτὰ εἰπόντα, παρεκελεύσατο ὁ βασιλεὺς προσκυνῆσαι τὸν ἥλιον ἕπειδομένω μὴ ποιεῖν ἀλλὰ δώσῃν ὑπὸ πρῶτον ἐν μὲν ἐξῆς ἀπὸ ἐπιπέδου δούλοισιν ἠπειλήσεν αὐτὸν ἵνα καὶ πάντων ἡμετέρων φθὸν ἐπειθῆτε ταῖς σπείλαις καὶ ἡλίπει τὸν συμεώνην, ἕτεροις ἐπαγγελίαις ἐλάττω λαζεν, ἀλλ' ἀνδρείῳ ἔμεινεν, ἰχθυοῦσιν μὴ ποιεῖν προσκυνῆσαι τὸν ἥλιον, μὴ τῆς φωνῆς εἶναι ἀπὸ τῆς θρησκείας, προσετίθει αὐτὸν τὸ εἶναι δεσμοῖς ἕως λογισμῶν ἑνὸς ἐνιαυτοῦ, μετὰ μεληθεῖσας ἀπαγόμενον ἕως δεσμῶν ἡλιον ἰδὼν ἐδάξατο πρὸς αὐτὸν ἐν νύχθι ἱεροφύλαξ Καῖσῶρα, καὶ μείζων τῆς βασιλεως οἰκίας προσεκύνησεν αὐτὸν ἐν αὐτῆς ὁμοίᾳ χεῖρ ἁγίων βασιλείων θυρῶν καὶ τῆς πόλεως ὁ δὲ συμεώνης ὑβριστικῶς ἐπέτιμῃσεν αὐτὸν καὶ θυμωθεὶς ἀνεβόησε, καὶ ἀποσπράφει παρὰ μετῆς χριστιανῶν ὧν ἐπεπολιθῆσάν τε προσκυνῆσαι τὸν ἥλιον ἀντίπαυ δακρυομετ' οἰμωγῆς ὁ δὲ νύχθι ἦν μὴ ἡμέτερον λαμπρὰν εἶδ' ἦτα ἀπέθετο ὅσα ἔπειθ' ὡς λαμπρὰν ἀπέθετο, πρὸς τῆς βασιλικῆς οἰκίας ἐναθέτετο, κλαίων καὶ ἔκταν' οἰμωγῆς λέγων, οἷτε χεῖρ προσδοκᾶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἱερῆς ἀμνῆς θεοῦ ὅπως γε τῆς χάριτος ἀπέθετο ἡδὴ πάλαι μοι συνηθῆς γεγονῶς συμεώνης ἐδὲ λόγῳ μελαδῶς, ὃ δὲ με ἀπεσπράφει παρὰ δεσμῶν ἐπεὶ ἔγνω ταῦτα Καῖσῶρα μετὰ καλοῦσά μεν αὐτὸν ἐπὶ νύχθι ἐπὶ τῆς πόλεως πάντες πένθες, καὶ εἰ συμφορὰ πησέτωσιν ἡμετέρας ὑπολαβῶν ἔδαξατο πρὸς τὸν βασιλεῖ, ἐδὲν αὐτὸν ἐνθάδε οἰκῆσθαι εἶπε γὰρ ἀπὸ τῆς συμεβέσησθ' οἰμωγῆς δαπαῖς ἀλλοδαῖς ἀπέπεσθ' ἀπὸ συμφορῆς καὶ ῥᾶον ἦν πένθ' ὃ ἦν, ὅπως καὶ πάλαι τεθνήσκειν ὀφείλων, ὁρῶ τὸν ἥλιον, ὃν σοὶ γὰρ ζόμεθα, σὺ δὲ τὸ γνῶμης προσεκύνησας δοκῆν ὡς κατ' ἀμφοτέρων δικαίων εἶναι ἀποθανεῖν, προσδοτὴν χεῖρ ἔγγυθι μὲν ἡμετέρας πρὸς σὲ ἀπαλειῶνα, καὶ ὁ μὲν, τῶν δὲ ἐπιπέδου ὡμωσεν ἐρανεὶ καὶ γῆς θυμωθεῖσθαι, μετὰ ταῦτα θῆσεν αἰλοπὸν τῆς γνώμης Καῖσῶρα πρὸς τὸ ἀπέθετον τῆς μελαβόλης τῆς πόλεως

τεθνηώς, ἔτι μᾶλλον ἐχαλέπωνε τοῖς χει-
 ριανοῖς, ὡς γοητείας τοιαύδε κάτορθοσι Φι-
 δοῦ τῆ ἀελι τὸν πρεσβύτην, τῆ μὲν πρᾶθ,
 πῆ δὲ ἀπηνῆς Φαυόμενθ, παντὶ δὲ ἐνέ με-
 ταπέθην αὐτὸν ἐπὶ ῥᾶτο ὡς ἡ ἐδὲν ἦνυσεν,
 ἰαυεζουθῆς ἐδάαζαδὲ μήποθε τοσέτον ἐν-
 θησεδαί, ὡς αὐτὶ τῶ πάντων δημηγερε θεε
 ἡ πρὸς αὐτῶ δεδημηγεργημένα σέβην, τότε
 διπρὸς ὀργῶν κηθεῖς, προσέταξεν αὐτῶ
 ἐξουτιῶ κεφαλῶ ἀποθμηθῆναι· ἐπὶ τῶ-
 το ἡ ἀγομαθ ἡδᾶ τῶν δημῶν, ἐπιχεῖν
 μωθῶν αὐτῶν ἐδέθη, ὡς ἀελι τῶ βασιλεῖ
 δηλώσων καὶ προσκαλεσάμενθ τινὰ τῶν
 πισθῶτων δυνάχων, ἐκέλευσε ἡδᾶ εἰπεῖν
 (αβάρθ) ἡν μὲν ἐν νέε μέχετι τῶ νῦν δύνωαν
 ἔχον ὡ βασιλεῶ ἀελι τὸν ὑμέτερον οἶκον, πα-
 τει τεσᾶ καὶ θεῖ σπυδῆ τῆ προσηκῆση δια-
 κνέμεθ, ἔ μοι δοκεῖ μαθήσειν ἡδᾶ θεῖ,
 ὡ ταῦτα ἐπισαμένω, δᾶδᾶ ἀνὶ πάντων
 δε ἀνπέποθε κεχαρισμένθ ὑμῖν ἐθρόμην,
 ἀπὸθ μοι ταυτην τλω ἀμοιθῶν, τὸ μὴ δό-
 ξαι τοῖς ἀγνοῖσι, τιμωρίαν ἡπέχην ὡς ἀπι-
 ρων ἀελι τὴν βασιλείαν. ἡ ἄλλως κακῶργον
 ἀλῶτα καὶ ὡσε τετο δῆλον ἡθῶδᾶ, κῆρυξ
 βοῶν σημαίνει πασῶ, ὅτι ἐδάαζαδῆς τλω κε-
 θαλῶ ἀποθήμεναι, μοχθηρὸς μὲν ἐδά-
 μῶς ἐν τω ἐν τοῖς βασιλείοις Φανείς, χει-
 ρανὸς δὲ ἀν, κὶ τὸν ἰδιον θεόν λήθησαδᾶ τῶ εα-
 ριλεῖ μὴ πᾶθῆμενθ καὶ ὁ μὲν δυνᾶχθ ἡ-
 ῥεταῦτα (αβάρθ) ἡ τῆν αἰτησιν ἐδάα-
 (αδᾶ), κῆρυκα βοῆσαι προσέταξεν ὡεθ ῥδ
 τῶ ἀλλῆς ἐτοίμως παύεαδᾶ χρεῖαν ἡν, εἰ κῆ
 νᾶ λαθεῖν, ὡς ἐδενὸς χρεῖαν ἡ φάσειαι,
 πρεσβύτην τρεφῆα, καὶ οἰκείον δύνεν ἀνε-
 τῶ ἐδάαζαδῆς ἡ σπυδᾶζεν ἀνακρυχθῆ-
 κη τῶ αἰτην τῆς ἀντῆ τιμωρίας, λογισά-
 μεθ ὡς ἡνικα θιλαθηθεῖς προσεκύνησε τὸν
 ἦλον, πολλὰς χρεῖαν ὡν εἰς δᾶως καλῆση-
 σε νηῖ εἰ μάθῶεν αὐτὸν ὑπὲρ τῆς θεσηκῆας
 ἀναπεθῆναι, μμηθῶς πολλὰς ποιήσε τῆς οἰ-
 κῆας ἀνδρείας.

A mutationem stupefactus Rex, graviore
 adhuc iracundia exarsit adversus Chri-
 stianos, utpote qui praestigiis ac malefi-
 ciis ista perficerent. Pro misericordia
 tamen qua erga senem erat affectus,
 nunc se lenem, nunc immitem osten-
 dens, omni studio contendebat ut eum
 a proposito dimoveret. Sed cum nihil
 proficeret, affirmante Ust hazade, nun-
 quam se adeo stultum fore, ut pro Deo
 rerum omnium conditore res ab illo
 conditas coleret: tunc ira succensus,
 caput illi amputari praecipit. Qui cum
 ad id supplicium duceretur a specula-
 toribus, rogavit eos ut paululum expe-
 ctarent, quasi quidpiam regi indicatu-
 rus esset. Vocatoque ad se Eunucho
 quodam fidelissimo, mandat ut ista Sa-
 pori nuntiaret. Quantâ semper bene-
 volentiâ ab ineunte ætate ad hoc usque
 tempus erga familiam tuam, ô Rex affe-
 ctus fuerim, dum parenti tuo ac tibi, qua
 par erat, cura ac diligentia ministrarem,
 nullis mihi testibus opus esse arbitror,
 apud te praesertim qui rem explore no-
 sti. Pro omnibus igitur officiis quæ vo-
 bis grata ac jucunda aliquando praestiti,
 hanc mihi mercedem redde, ut ignaris
 non videar tanquam infidelis erga re-
 gnum tuum, aut tanquam in maleficio
 aliquo deprehensus, subire supplicium.
 Utque id palam fiat, praeco clamans si-
 gnificet universis, Ust hazadem capite
 truncari, nullius quidem flagitii in pala-
 tio compertum unquam, sed Christiana
 num, & qui a rege induci non potuerit
 ut Deum suum negaret. Et Eunuchus
 quidem ista nuntiavit. Sapores vero
 juxta petitionem Ust hazadis, praeconem
 proclamare iussit. Sic enim existima-
 bat, reliquos omnes a Christiana reli-
 gione facile discessuros, si attenderent,
 nemini Christiano eum parciturum esse,
 qui senem nutritorem, & fidelem famu-
 lum interemisset. Verum Ust hazades
 causam supplicii sui publice per praeco-
 nem pronuntiari idcirco expetiit, quod
 cogitabat se tunc cum praemetu Solem
 adoravisset, multis Christianorum pavo-
 rem iniecisse: nunc vero postquam didi-
 cissent ipsum pro Christiana religione
 interfectum esse, multos suæ virtutis
 imitatores futuros.